

บทบรรณาธิการ

Editorial

บทบรรณาธิการ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเหตุการณ์ต่างๆ ในโลกมีพัฒนาการไปในสองทิศทางคือทั้งการขยายและการถดถอยของประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนและสันติภาพ โดยตัวอย่างที่เด่นชัด (ซึ่งค่อนข้างจะมีจำกัด) ของการแบ่งบานของประชาธิปไตยอาจจะเห็นได้จากกรณีของประเทศพม่า เมื่อการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2558 นำไปสู่การสิ้นสุดของการปกครองอันยาวนานเกือบ 50 ปีโดยรัฐบาลทหาร อย่างไรก็ตามในพื้นที่อื่นๆของโลกและในประเทศไทยเอง มีสัญญาณที่น่าห่วงกังวลและเหตุการณ์และที่สั่นคลอนอุดมการณ์สันติภาพ สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง พวกเรา (ซึ่งทำงานในฐานะนักวิชาการ) เชื่อว่านักวิชาการไม่ควรจะมีบทบาทแค่การตั้งคำถาม แต่ควรจะร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนมุมมองกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานทั้งจากภายในแวดวงของสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาและจากศาสตร์แขนงอื่นๆ เพื่อที่จะทำความเข้าใจถึงพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงความเป็นไปได้ในการหาทางออกของปัญหาต่างๆ

วารสารสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ฉบับที่ 4 (ปีที่ 2 ฉบับที่ 2) นี้รวบรวมบทความวิชาการ รายงานวิจัย ประสบการณ์ภาคสนาม และปริทัศน์หนังสือและปริทัศน์บทความโดยนักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน และ young scholar จากหลากหลายพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกภูมิภาคเอเชีย ซึ่งผู้เขียนแต่ละท่านพิจารณาประเด็นร่วมกันที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย สันติภาพ สิทธิมนุษยชนและการศึกษา โดยบทความแรกเป็นบทความจากนักวิชาการรุ่นใหม่ Joshua Forsternzer จากมหาวิทยาลัยเซฟฟิล ประเทศอังกฤษ ที่ตั้งคำถามกับการเดินทางและจุดสุดท้ายของประวัติศาสตร์ (Fukuyama, 1989) ที่สิ้นสุดพร้อมกับ

การแผ่ขยายและชัยชนะของประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม โดยในบทความที่ชื่อว่า *A Democratic Ideal for Troubled Times: John Dewey, Civic Action and Peaceful Conflict Resolution* ผู้เขียนเสนอว่าประชาธิปไตยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานคุณค่าของสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคนั้นต้องได้รับการให้คำจำกัดความใหม่อยู่เสมอผ่านการสร้างคุณค่าร่วมของคนในสังคม โดยผู้เขียนได้เชื่อใจให้มองหาคุณค่าที่ลึกซึ้งซึ่งของประชาธิปไตยที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงผ่านการศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิด “ปัญญาที่แยกแยะไตร่ตรอง ซึ่งคือปัญญาที่เลือกที่จะไม่ยอมมอมเมาหรือหลอกตัวเอง และไม่ถูกผู้อื่นหลอกมอมเมา” (น.21) ซึ่งจะสามารถเป็นจุดเปลี่ยนในช่วงเวลาที่ท่าทายของโลกเช่นในขณะนี้

ถึงแม้ว่าการศึกษามีศักยภาพที่จะเป็นหลักประกันให้เกิดสันติภาพ การเคารพสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย แต่ก็มีข้อท้าทายหลายประการที่จะทำให้การศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในทิศทางนี้ ในบทความเรื่อง *Educating for Peace, Rule of Law and Development in a new Myanmar* โดย Mael Raynaud นักวิเคราะห์นโยบายที่ทำงานในประเทศพม่า ผู้เขียนชี้ให้เห็นถึงข้อท้าทายของการปฏิรูปการศึกษาที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างและสถาบันที่ถูกจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ในช่วงรัฐบาลทหารซึ่งยังมีอิทธิพลมาถึงปัจจุบัน ซึ่งในสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และความเปราะบางทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจเช่นในพม่า การสร้างสันติภาพ นิติรัฐและการพัฒนา จำเป็นอย่างยิ่งที่ระบบการศึกษาต้องสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะและวิถีคิดแบบใหม่ผ่านการมีส่วนร่วมและการปลดปล่อยจากโครงสร้างเดิมที่มีการกดขี่และความไม่เป็นธรรม

ข้อท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการให้การศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างสันติภาพ การเคารพสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยคือการทำความเข้าใจกับมิติที่ซับซ้อนของการสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมผ่าน

การศึกษา ซึ่งในบทความชิ้นที่สามโดยศราวุธ อารี และ Shekh Mohammad Altafur Rahman นักวิชาการในแวดวงมุสลิมศึกษาได้นำเสนอเปรียบเทียบรูปแบบและอุปสรรคของการจัด “การศึกษามุสลิมแบบผสมผสาน” ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยและรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียในบทความเรื่อง *Integrated Islamic Education in Southern Thailand and Northern Malaysia: Reform and Challenges*

นอกจากมิติของการศึกษาแล้ว การผลักดันและติดตามให้เกิดการเคารพและปกป้องสิทธิมนุษยชนและการส่งเสริมประชาธิปไตยสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านการทำงานของภาคประชาสังคมในทุกกระดับ ในระดับนานาชาติ กลไก Universal Periodic Review (UPR) เป็นพื้นที่สำคัญที่ประชาคมโลกซึ่งรวมถึงภาคประชาสังคมสามารถมีบทบาทในการตรวจสอบและผลักดันให้รัฐปฏิบัติตามภาระผูกพันตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในบทความเรื่อง *Do Recommendations to the Universal Periodic Review work? Examining Recommendations in UPR's first two cycles for Nepal, Sri Lanka and Indonesia* ทีมวิจัยและผู้เขียนซึ่งประกอบด้วย Gehan Gunatilleke, Mike Hayes, Salina Kafle and Joash Elisha Tapiheru ชี้ให้เห็นว่ากลไก UPR ที่ผ่านมามีความสำเร็จเพียงเล็กน้อยในการนำเสนอปัญหาสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ และการที่รัฐจะนำข้อเสนอแนะต่างๆ ไปแปรให้เกิดผลในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมองว่ากลไก UPR ยังเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการสร้างความร่วมมือและผลักดันประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรภาคประชาสังคมต่างๆ

บทความชิ้นถัดมาเรื่อง *พลวัตในของประชาสังคมไทย: จากระบอบประชาธิปไตยสู่เผด็จการอำนาจนิยม* โดย ชมพูนุท เฉลียวบุญ นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “ประชาสังคม” ที่ถูกพัฒนาขึ้นในโลกตะวันตกภายใต้กรอบเสรีนิยม

และแนวคิด “ประชาสังคม” ในประเทศไทย ซึ่งผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าภายใต้การปกครองโดยรัฐบาลทหารเช่นในปัจจุบันซึ่งมีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ภาคประชาสังคมได้มีการปรับตัวและสร้างพื้นที่และโอกาสใหม่ๆ ในการสื่อสารกับสังคม แต่ในขณะเดียวกันยังมีข้อท้าทายหลายประการที่ต้องก้าวข้าม

นอกจากบทความวิชาการและบทความวิจัยแล้ว วารสารสิทธิมนุษยชน และสันติศึกษายังเปิดรับและตีพิมพ์บทความจากภาคสนามเพื่อให้มีมุมมองจากพื้นที่และภาคปฏิบัติ ซึ่งในฉบับนี้ อภัยชนม์ สัจจะพัฒนกุล ได้สะท้อนประสบการณ์การทำวิจัยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผ่านการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสร้างพลเมืองและชุมชนน่าอยู่ในพื้นที่คลองท่อม จังหวัดปทุมธานี โดยข้อค้นพบเบื้องต้นคือกระบวนการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนฐานของปัญหาในพื้นที่สามารถเป็นเครื่องมือในการเสริมพลังให้ผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมซึ่งนำไปสู่การสร้างชุมชนที่ยั่งยืน

ในส่วนสุดท้ายของวารสารฉบับนี้ รัฐวิศว์ เอื้อประชาชนท์ แนะนำหนังสือ *เมื่อเด็ก ป.4 ร่วมสรรค์สร้างสันติสุขโลก* ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษาเพื่อสันติภาพนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้พลังแห่งพื้นที่ว่าง (empty space) และปัญญาร่วมของกลุ่ม (collective wisdom) ในการบ่มเพาะทัศนคติ คุณค่า และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งบทปริทัศน์นี้ให้รายละเอียดของเหตุการณ์ในหนังสือและการวิเคราะห์ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและได้ความรู้ไม่แพ้กับการอ่านจากต้นฉบับ ส่วนในปริทัศน์บทความ Shiyu Chua นำเสนอและให้มุมมองต่อบทความเรื่อง *Democracy, Education and the Need for Politics* ซึ่งตั้งคำถามกับเป้าหมายของการศึกษาและประชาธิปไตยผ่านการวิเคราะห์จากความคิดเรื่องประชาธิปไตยของนักปรัชญาการเมืองตะวันตก ด้านการศึกษาที่สำคัญสามคน ซึ่งสะท้อนมิติและความท้าทายของความสัมพันธ์

ระหว่างการศึกษาและประชาธิปไตยพร้อมกับคำถามทิ้งท้ายที่ว่า “เรากำลังสร้างประชาธิปไตยแบบไหนในระบบการศึกษาในปัจจุบัน”

ทั้งหมดทั้งปวงนี้ เราหวังว่าบทความในวารสารสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาฉบับนี้จะเป็นที่ถูกใจและให้แง่มุมต่างๆ แก่ผู้อ่านได้ขบคิดต่อไม่มากก็น้อย

Editorial

The last few years has witnessed shifts towards and away from democracy, human rights and peace in different parts of the world. Shifts towards democratization seem to be few in number, with the notable case of Myanmar where, in 2015, general elections led to the end of nearly 50 years of military rule. Juxtaposing such notable improvements, however, are many disturbing signs and rising threats to the ideals of peace, human rights and democracy in various places including Thailand. It is our contention that academia should not only raise questions but also engage in dialogues with scholars and practitioners from within and across disciplines of human rights and peace studies to better understand such shifts and potential responses to those developments.

This 4th issue of the Journal of Human Rights and Peace Studies brings together a collection of articles, research studies, field notes as well as book and article reviews by academics, practitioners, and young scholars from across Asia and beyond who reflect on and examine the issues around democracy, peace, human rights and education. We begin the issue with a candid reflection on the notion of democracy and peace, and the relevance of education in promoting these values in an essay entitled *A Democratic Ideal for Troubled Times: John Dewey, Civic Action and Peaceful Conflict Resolution*. The author, Joshua Forstenzer, a scholar from Sheffield University, UK argues that liberal democracy premised on the values of rights and equality requires continuous redefining which cannot be left to the determinism of history. During this challenging time, he provokes

us to look for a richer meaning and practice of democracy from which a transformative potential should be unleashed through the kind of education that will foster “a discriminating mind, a mind that prefers not to dupe itself or to be the dupe of others” (p.21).

While education can be a potential force for ensuring peace, human rights and democratic values, there are challenges in making education a tool for change. This is evident in the article on *Educating for Peace, Rule of Law and Development in a new Myanmar: Prospects and Challenges* by Mael Raynaud, a policy analyst based in Myanmar. The author points out education reform challenges in this transitioning country that are interwoven with the structure and institutions established during the military regime which remains influential today. In a society as ethnically diverse and as politically, socially and economically fragile as Myanmar, promoting peace, rule of law and development requires educating the new generation in new ways of thinking and skills, through inclusivity and breaking away from status quo.

Another important challenge for education for peace, human rights and democracy lies in the need to understand the complexity of and tensions in fostering religious and cultural identities through education. The third contribution to this volume by Srawut Aree and Shekh Mohammad Altafur Rahman, two academics in the field of Muslim Studies, explores Integrated Islamic Education as a mean to religious and cultural identity of Islamic populations as constituting the right to education. Their comparative study on *Integrated Islamic Education in Southern Thailand and Northern Malaysia: Reforms and*

Challenges offers important insights and challenges into the dualism in education in the Islamic world through the two- country case- studies.

Moving away from the education theme, the next two articles examine the state and civil society nexus in the area of human rights and democratization. An important process through which the international community and civil society can have a role in monitoring and advocating for human rights protection by states includes the Universal Periodic Review (UPR). A team of researchers from universities in Indonesia, Nepal, Sri Lanka and Thailand question the effectiveness of the UPR process in communicating key human rights concerns to states and the extent to which states implement recommendations arising from this process. In their article entitled *Do Recommendations to the Universal Periodic Review work? Examining Recommendations in UPR's first two cycles for Nepal, Sri Lanka and Indonesia*, Gehan Gunatilleke, Mike Hayes, Salina Kafle and Joash Elisha Tapiheru argue that the process have had limited success in terms of capturing key human rights issues and the translation of recommendations into tangible changes on the ground. Nonetheless, the authors consider the process as providing valuable platform for coalition building and advocacy by civil society.

We welcome the next article, written in Thai by Chompunute Chaliewboon, who examines the on-going challenges facing civil society in Thailand. *The Dynamics of Thai Civil Society: From Democracy to Authoritarian Regime* includes discussions on concepts of civil society as developed in western liberal tradition

and its development in the Thai context. The author argues in her piece that Thai civil society has to adjust its strategies to be able to function under a repressive regime and point to arrays of possibilities as well as their challenges.

It is our intention that the Journal of Human Rights and Peace Studies features some reflexive experiences from scholars working on the ground. Returning to the education theme, in the Fieldnote section, Apaichon Satjapattanakul offers some important insights from his research on using local/area based curriculum in developing citizenship and building community in an outskirts of Bangkok. Project based and problem-based learning in a local context is suggested as a key to empower learners to become active citizens in building sustainable community.

The final section of this Journal issue includes a review of the book *World Peace and Other 4th Grade Achievements* by Ratawit Ouaprachanon and a review of the article *Democracy, Education and the Need for Politics* by Shuyi Chua. Both reviewers offer insightful observations and comments on the theme of peace, democracy and education. While the former shows us how peace education can practically take place through a learning process that draws on the idea of empty space and collective wisdom, the latter asks hard questions about the purpose of education in relation to democracy.

All in all, we hope that the readers will find the contributions in this volume stimulating and we welcome any comments and suggestions you may have.